

Jaseň štíhly

Fraxinus excelsior L.

čel'ad': olivovité *Oleaceae*

Opadavý strom veľkých rozmerov, dorastajúci až do výšky 40 metrov. Koruna je najprv úzka, neskôr vajcovito guľovitá.

Kôra mladých stromov je zelenosivá a hladká, u starších sivá až sivohnedá rozbrázdená borka.

Pochádza z Európy. Rozšírený je takmer na celom území Európy, okrem najkrajnejšieho severu a severovýchodu. Je pôvodným druhom na území Slovenska.

Listy sú protistočné, nepárno perovito zložené, 30 cm dlhé. Jednotlivé lístky sú kopijovité, dlhšie hrotité, okraj je ostro pílkovitý a sú krátko stopkaté. Na jeseň sa lístie nesfarbí, opadáva zelené. Púčiky sú čierne.

Nenápadné fialovočervené a drobné jednopohlavné i obojpohlavné kvety usporiadané v početných metlinách vyrastajú z postranných púčikov na koncoch konárov. Kvitnú pred olistením v priebehu marca až apríla.

Plody sú spočiatku zelené, po dozretí lesklohnedé a úzko podlhovasté okrídlené nažky dlhé 3 cm.

V minulosti sa kôra, listy a plody využívali v ľudovom liečiteľstve. Drevo je veľmi kvalitné, pevné, pružné, húževnaté. Slúži na výrobu nábytku, dýh, parkiet, hudobných nástrojov, športového náčinia (napr. populárne lyže „jasánky“), rukoväte nástrojov a taktiež v prvopočiatkoch letectva. Okrem lesníctva sa jaseň využíva v okrasnom záhradníctve a v krajinárstve.

Magas kőris

Fraxinus excelsior L.

család: olajfafélék – *Oleaceae*

Nagyméretű lombhullató fa, akár 40 méter magasra is megnő. A korona először keskeny, később tojásdad-gömb alakú.

A fiatal fák kérge zöldesszürke és sima, az idősebb példányok kérge szürke vagy egészen szürkésbarna, mélyen barázdált.

Európából származik. Szinte egész Európa területén elterjedt fafajta, kivéve a legszélsőbb északi és északkeleti részeket. Szlovákia területén őshonos fajtának számít.

Az összetett levelek keresztben átellenesek, páratlanul szárnyaltak, 30 cm hosszúságúak. Az egyes levelek lándzsa alakúak, a hosszabbak csúcsa kihegyesedő, szélük élesen fűrészkes, száruk rövid. Ősszel a levelek nem színeződnek el, zölden hullnak le. A rügyek feketék.

A nem feltűnő, lilásvörös és kisméretű, egy- vagy kétnemű virágok az ágak végén található oldalsó rügyekből nőnek ki, számos fürtöt alkotva. Márciustól áprilisig, a levélképződés előtt virágoznak.

Termése kezdetben zöld, érését követően fényesen barna és keskenyen hosszú, szárnyas, 3 cm hosszú lependék.

A múltban a kérget, leveleket és a termést a népi gyógyászatban használták.

Faanyaga nagyon jó minőségű, erős, rugalmas és szívós. Bútorok, furnérlemezek, parketta, hangszerek, sportfelszerelések (pl. a népszerű „kőris” sílécek), szerszámfogantyúk gyártására használják, továbbá felhasználták a repülés kezdeti szakaszában is. Az erdőgazdálkodáson kívül a magas kőrist a díszkertészetben és a tájrendezés céljára is alkalmazzák.

Fraxinus excelsior

Fraxinus excelsior L.

Family: Oleaceae

Deciduous tree of large dimensions, growing to a height of 40 meters. The crown is narrow at first, later ovoid-spherical.

The bark is smooth and pale grey on young trees, in older ones it is gray to gray-brown furrowed bark.

Fraxinus excelsior is native to Europe, it is widespread in almost all of Europe, except outermost north and northeast. It is also the original species in Slovakia.

The leaves are opposite, oddly pinnately formed, 30 cm long. Individual leaflets have coarsely serrated margins, lanceolate, longer pointed and short-stalked. They often fall dull green or develop a bright yellow autumn colour. The buds are black.

The flowers are violet-red, they are unisexual or bisexual arranged in numerous panicles growing from the lateral buds at the ends of the branches. They bloom before leafing during March to April.

The fruits are initially green, after ripening glossy brown and narrowly oblong winged acorns 3 cm long.

In the past, bark, leaves and fruits were used in folk medicine.

Because of its high quality, flexibility, shock resistance, and resistance to splitting, the wood is the traditional material for making furniture, parquet, musical instruments, sports equipment, tool handles, and in the past, it was used in the construction of early aircraft. In addition to forestry, F. excelsior is used in ornamental horticulture and in landscaping.